

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/673/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3714211786
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Emília Zimová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2016:3714211786.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyho, sudkyne JUDr. Gabriely Janákovcej a sudkyne JUDr. Emílie Zimovej v právnej veci J. U., nar. X.X.XXXX, bytom D. XX, za účasti vedľajšieho účastníka na strane navrhovateľky Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, IČO: 421766778, so sídlom Ľuda Zúbka 2, Bratislava - Dúbravka, proti odporcovi: C. X. G. s.r.o., IČO: 35792752, I. XX, H., právne zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., IČO: 47 233 516, Kubániho 16, Bratislava, o určenie neplatnosti revolvingových zmlúv a vydanie bezdôvodného obohatenia, na odvolanie odporcu proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 29. januára 2015, č.k. 4C/249/2014-156, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok okresného súdu v napadnutej časti, t.j. vo vyhovujúcej časti mení vo výrokoch o určení neplatnosti tak, že návrh zamietá.
- II. Vo zvyšku vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania rozsudok potvrdzuje.
- III. Žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodoval o návrhu na určenie neplatnosti celkovo štyroch úverových zmlúv a súčasne o návrhu na zaplatenie bezdôvodného obohatenia vzniknutého na strane navrhovateľa v dôsledku tvrdenej neplatnosti. Návrhu čiastočne vyhovel a v zmluvných dojednaniach, ktoré vo výroku špecifikoval určil jednotlivé úverové zmluvy za neplatné a v dôsledku toho úver za bezúročný a bez poplatkov. Súčasne špecifikoval výšku bezdôvodného obohatenia z každej jednotlivéj úverovej zmluvy a odporcovi uložil povinnosť jednotlivé sumy navrhovateľke zaplatiť. Vo zvyšku návrh zamietol a navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

Námietku premlčania vznesenú zo strany odporcu považoval okresný súd za nedôvodnú. Vychádzajúc zo spotrebiteľského charakteru posudzovaných úverových zmlúv (§52 a nasledujúce občianskeho zákonníka ako aj z ustanovenia § 39 občianskeho zákonníka, okresný súd konštatoval, že úroky dojednané vo výške presahujúcej 70 % ročne sú v rozpore s dobrými mravmi, pretože podstatne presahujú úrokovú mieru obvyklú v dobe dojednania, a to najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovaným bankami. Vzhľadom na uvedený rozpor s dobrými mravmi považoval okresný súd dohodnutú výšku úroku za neplatné dojednania úverových zmlúv. Súčasne však konštatoval, že aj v prípade platnosti úverových zmlúv, tieto neobsahujú náležitosti v zmysle § 9 ods. 2 písm. f) a k) Zákona 129/2010 Z.z., a to konečnú splatnosť úveru a výšku, počet a termíny splátok jednotlivo pre istinu, úrok a iné poplatky. Uvedenie celkovej výšky mesačnej splátky považoval okresný súd za nedostatočné. Popri určení neplatnosti špecifikovaných dojednaní úverových zmlúv preto zaviazal odporcu aj na vrátenie bezdôvodného obohatenia, ktoré na jeho strane vzniklo tým, že navrhovateľka vykonala v jeho prospech

úhrady nad rámec poskytnutých istín jednotlivých úverov. O trovách konania rozhodol okresný súd podľa § 142 ods. 3 O.s.p. a neúspech navrhovateľky považoval len za nepatrný, no náhradu trov konania jej nepriznal, pretože ju neuplatnila.

Proti rozsudku okresného súdu podal v zákonnej lehote odvolanie odporca, ktorý žiadal napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresnému súdu vytýkal odňatie možnosti konať pred súdom pre nedostatok riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Z rozsudku totiž nie je zrejmé prečo napadnuté rozhodnutie pri posudzovaní primeranosti odplaty nevychádza z relevantnej právnej pravým (§ 53 ods. 6 občianskeho zákonníka, a prečo okresný súd sa pri posudzovaní neprimeranosti jej výšky nezaoberal skutočnosťami, ktoré zákon určil ako rozhodujúce. Nesprávny je aj odkaz na rozhodnutie Najvyššieho súdu 5Cdo 26/2011. Pre záver o neprimeranosti a nemravnosti úrokovej sadzby nemal okresný súd preukázané najvyššie úrokové sadzby uplatňované bankami a vôbec nezdôvodňuje pojem podstatne prevyšujúci, ktorý používa uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu. Odporca poukázal tiež na to, že podľa § 502 ods. 1 obchodného zákonníka nie je prípadná absencia dojednania o výške úrokov nedostatkom úverovej zmluvy, a v takom prípade je dlžník povinný platiť úroky v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona.

Podľa odporcu z rozsudku tiež nevyplýva jediný dôvod, pre ktorý by mal byť neplatný údaj o RPMN a napadnuté rozhodnutie je tiež rozporné, keď uvádza iný dôvod bezúročnosti a bezodplatnosti úveru vo výroku a iný v odôvodnení, tam v podobe nedostatku zmluvných náležitostí podľa zákona 129/2010 Z.z. Dôvody bezúročnosti a bezodplatnosti uvádzané okresným súdom v odôvodnení napadnutého rozhodnutia pritom ani navrhovateľ v podanom návrhu neuvádzal.

V rozpore s ustanovením § 9 ods. 2 písm. k) zákona 129/2010 Z.z. považoval odporca rozhodnutie v závere o neuvedení počtu, výšky a termínu splatnosti splátok úveru. Záver súdu o povinnom rozpisovaní splátky nemá oporu v žiadnom zákone a pri systematickom výklade je dokonca možné konštatovať, že takýto postup by poprel význam a uplatnenie iných jeho ustanovení. Záver súdu nepodporuje ani slovné znenie právnej normy, ktoré nehovorí o uvádzaní počtu, termínov a výšky splátok úrokov, splátok istiny, splátok ostatných poplatkov. Výklad ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) zákona 129/2010 Z.z. prijatý v napadnutom rozhodnutí však odporuje aj priamo ustanoveniam zákona, a to napríklad pri výpočte RPMN. Podľa týchto ustanovení sa pri výpočte RPMN berie do úvahy výška dohodnutej splátky, čo logicky znamená, že ide o sumu podľa § 9 ods. 2 písm. k) zákona. Ak by mal platiť záver súdu o rozpisovaní splátky, teda, ak by náležitosť podľa § 9 ods. 2 písm. k) mala spočívať uvedení splátky istiny, splátky úroku, splátky iných poplatkov, potom vzniká legitímna otázka, ktoré ustanovenie ukladá uvádzať v zmluve popri údajnom rozpise splátky istiny, úrokov a iných poplatkov ešte aj ich celkový súčet. V zmysle názoru okresného súdu to totiž z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k) nevyplýva. Pokiaľ potom žiadne ustanovenie neukladá samostatne uvádzať súčet "rozdelenej splátky", potom sa pri určovaní RPMN už zákon nedá vykonať. V rámci výpočtu RPMN sa má totiž vychádzať z výšky splátky, čo v kontexte tvrdení súdu potom vedie k logickej otázke z akej výšky splátky (istiny, úrokov, poplatkov) sa má vychádzať. Zákon o spotrebiteľských úveroch účinný v čase uzavretia zmluvy medzi účastníkmi nevyžadoval podľa odporcu aby boli sumy istiny, úroku a iných poplatkov tvoriace jednu splátku uvedené jednotlivo popri sebe. Takáto požiadavka by mala reálne a praktické opodstatnenie len vtedy, ak by sa istina úroky a poplatky uhrádzali v iných termínoch splatnosti, v rôznych počtoch splátok a podobne. Vzhľadom na to je uvedenie celkovej výšky splátky úveru vyhovujúce z hľadiska tejto požadovanej zmluvnej náležitosti.

Rovnako nesprávny je záver napadnutého rozhodnutia o absencii konečnej splatnosti, pretože určiť uvedený dátum v čase podania žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru právna úprava nielen nevyžaduje ale objektívne sa daný údaj určiť ani nedá. V čase podania žiadosti totiž nie je možné určiť splátkový kalendár z hľadiska toho, kedy nastane splatnosť poslednej splátky. Určenie mesiaca splatnosti totiž závisí od schválenia žiadosti, a teda od uzavretia zmluvy. Tým, že zmluva je uzavretá na dobu neurčitú sa uvedený údaj dá určiť vždy k tomu, ktorému úveru poskytnutému na základe zmluvy. V tejto súvislosti nie je jasné, či okresný súd vykonal aspoň základné dokazovanie oboznámením sa so zmluvnými dojednaniaми, spôsobom uzavretia zmluvy a listinami oznámenia o schválení úveru, ktoré sú podstatnou a dôležitou súčasťou zmluvy. V odôvodnení sú iba konštatované právne závery bez toho, aby obsahovalo základné odpovede ako k nim súd dospel, v dôsledku čoho nie je rozhodnutie riadne odôvodnené.

Nesprávne sa okresný súd vysporiadal aj so vznesenou námietkou premlčania, keď nebol vykonaný žiadny dôkaz, ktorý by umožňoval záver o úmysle odporcu získať bezdôvodné obohatenie. Vzhľadom k tomu, že odporca v čase uzavretia zmluvy vychádzal z vtedy platnej právnej úpravy ohľadom maximálnej výšky odplaty, ktorú dodržal a rovnako postupoval v súlade so zákonnou úpravou ohľadom náležitosti zmluvy, nie je možné prijať záver o úmyselnom bezdôvodnom obohatení na strane odporcu. Už samotná skutočnosť, že zmluva vzniká z podnetu navrhovateľa, ktorý je uzročený s cenou daného úverového produktu vylučuje úmyselné bezdôvodné obohatenie na strane veriteľa. Nesprávne súd posúdil tiež otázku subjektívnej premlčacej doby, pri ktorej je rozhodujúca skutková znalosť, teda poznanie konkrétnych faktov a nie znalosť právnej kvalifikácie.

Napokon odporca poukázal na pravdepodobný omyl v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, týkajúci sa záverov o absenciu údajov RPMN a náležitostí týkajúcich sa poplatku za uzavretie zmluvy.

Navrhovateľka sa k odvolaniu vyjadrila, žiadala napadnuté rozhodnutie potvrdiť a stotožnila sa s vyjadrením vedľajšieho účastníka.

Vedľajší účastník vo vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnutý rozsudok potvrdiť. Poukázal na rozhodnutia viacerých krajských súdov týkajúce sa náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, súladu výšky úroku s dobrými mravmi a otázok premlčania v obdobných prípadoch.

Krajský súd preskúmal vec v zmysle ust. § 212 ods. 1 O.s.p. v medziach odvolania a zistil, že je potrebné rozsudok okresného súdu v určovacích výrokoch zmeniť podľa § 220 O.s.p. a potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p. vo výrokoch o uložení povinnosti zaplatiť peňažné sumy. Rozhodol bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 214 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu.

V časti napadnutého rozhodnutia týkajúcej sa určenia neplatnosti úverových zmlúv okresný súd nesprávne posúdil danosť naliehavého právneho záujmu podľa ustanovenia § 80 písm. c) O.s.p. K tejto otázke Najvyšší súd SR v rozhodnutí Cdo/251/2015 zo dňa 16. marca 2016 uviedol: "Určovacie žaloby majú tak podľa právnej teórie, ako aj záverov rozhodovacej praxe súdov a judikatúry opodstatnenia tam, kde je ešte len stav ohrozenia práva a nie už jeho porušenia. Určovací návrh podľa § 80 písm. c/ O.s.p. má charakter preventívnej ochrany práv (nápravy stavu vzniknutého porušením práva sa možno domáhať už pomocou žaloby na plnenie podľa § 80 písm. b/ O.s.p.), keď musí existovať stav právnej neistoty navrhovateľa (žalobcu), ktorý má práve určovací návrh (žaloba) odstrániť. Teda naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení, v danom prípade určení neplatnosti predmetných zmlúv, musí spočívať v tom, že by sa ním vyriešili všetky sporné právne otázky medzi účastníkmi konania a vytvorilo by pevný právny základ pre budúce právne vzťahy. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd sa stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že určenie (vyslovenie) neplatnosti úverovej zmluvy (či už celkom alebo čiastočne) by neodstránilo stav právnej neistoty, t.j. nemohlo by zabrániť veriteľovi z tejto zmluvy domáhať sa vrátenia poskytnutého plnenia titulom bezdôvodného obohatenia, t.j. vrátenia toho, čo navrhovateľ podľa zmluvy dostal, resp. čo zaňho plnil niekomu inému (druhej veriteľke). Vyriešiť otázku, t.j. spor, či bolo plnené na existujúci alebo neexistujúci záväzok, možno len v (už prebiehajúcom) konaní o návrhu na plnenie. Takýto záver je namieste bez ohľadu na tvrdenia navrhovateľa o jeho neistote vo vzťahu k otázke či a komu dlhuje, ktorú možno riešiť práve v konaní o plnenie. V danom prípade neistota navrhovateľa nemohla plynúť ani z jeho obavy o strechu nad hlavou tak, ako uzavrel prvostupňový súd, lebo túto mohlo vyvolať len zriadenie záložného práva k predmetnej nehnuteľnosti a jeho výkon".

Vychádzajúc zo základu citovaného rozhodnutia je potrebné konštatovať nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení aj v tomto prípade, pretože otázka platnosti úverových zmlúv môže byť (a musela byť) riešená pri posudzovaní nároku na plnenie, kde má praktický dopad v podobe rozhodnutia o právnej povinnosti. Samotné konštatovanie neplatnosti časti úverových zmlúv nemalo pre navrhovateľku žiaden praktický význam, zvlášť popri súčasnom uplatnení návrhu na plnenie, a preto nebol na požadovanom určení daný naliehavý právny záujem a krajský súd preto napadnuté rozhodnutie v určovacích výrokoch zmenil tak, že návrh zamietol.

Správne však boli závery okresného súdu ohľadom nedostatku uvedenia termínu konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru podľa § 9 ods. 2 písm. f) Zákona 129/2010 Z.z., pre ktorý sa úver považuje za

bezúročný a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 písm. a) Zákona 129/2010 Z.z. Neobstoja totiž dôvody, pre ktoré nie je podľa odporcu možné konečnú splatnosť uviesť.

Pokiaľ odporca uvádza, že rozhodná právna úprava nepožadovala určiť termín konečnej splatnosti v čase podania žiadosti o poskytnutie úveru, možno mu dať za pravdu. Žiadosť o poskytnutie úveru, ktorú je potrebné považovať iba za návrh na uzavretie zmluvy tento údaj obsahovať nemusela, ale musela ho obsahovať úverová zmluva, teda veriteľom akceptovaná žiadosť o poskytnutie úveru. V čase akceptácie už bolo možné aj konečnú splatnosť objektívne určiť a do akceptácie tento údaj uviesť, preto neobstojí obrana odporcu o objektívnej nemožnosti určenia konečnej splatnosti v čase podania žiadosti. Zákon určenie konečnej splatnosti nespája s obsahom žiadosti o úver, ale s obsahom uzavretej úverovej zmluvy.

Ohľadom posudzovania náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere neobstojí námietka odporcu, že táto otázka nebola predmetom tvrdení žaloby, pretože na tieto nedostatky zmluvy o spotrebiteľskom úvere je súd povinný prihliadať ex offo v rámci ochrany spotrebiteľa.

Vzhľadom na to, že neuvedenie konečnej splatnosti úverov podľa napadnutých zmlúv predstavovalo dostatočný dôvod pre ich bezodplatnosť a bezúročnosť, postačovalo zistenie správnosti tohto záveru okresného súdu pre potvrdenie napadnutých výrokov o uložení povinnosti na plnenie a z dôvodu hospodárnosti konania sa krajský súd nezoberal správnosťou ostatných záverov napadnutého rozhodnutia a odvolacími dôvodmi k nim sa vzťahujúcimi. To s výnimkou posúdenia premlčania.

Ako vyplýva zo skutkových zistení okresného súdu, boli predmetné úvery poskytnuté 2.8.2011 a 4.12.2012, pričom návrh bol podaný 19.11.2014. V prípade úveru poskytnutého dňa 4.12.2012 neuplynula ani najkratšia možná premlčacia doba 2 roky v zmysle ust. § 107 ods. 1 OZ, pretože menej ako dva roky pred podaním návrhu bol úver ešte len poskytnutý a bezdôvodné platenie na úroky a poplatky prichádza do úvahy najskôr po jeho poskytnutí.

Čo sa týka úveru poskytnutého dňa 2.8.2011, je potrebné vychádzať z toho, že bezdôvodné obohatenie veriteľa môže v prípade úveru bezúročného a bez poplatkov vzniknúť najskôr po vrátení poskytnutej istiny. K splateniu sumy poskytnutej istiny došlo v danom prípade 25. splátkou (v splátkovom kalendári označenou poradovým číslom 26.) zaplatenou zo strany navrhovateľky dňa 15.10.2013. Až od tohto dátumu mohlo na strane odporcu vzniknúť bezdôvodné obohatenie, a preto ani tu podaním návrhu dňa 19.11.2014 neuplynula ani len najkratšia premlčacia doba 2 roky v zmysle ust. § 107 ods. 1 OZ. Vzhľadom na to, že v danom prípade neuplynula ani len najkratšia možná premlčacia doba pre vydanie bezdôvodného obohatenia, boli nadbytočné závery okresného súdu o danosti úmyslu na strane odporcu bezdôvodne sa obohatiť ako aj polemika odporcu s týmito závermi a nedôvodnosť námietky premlčania bolo možné konštatovať na základe uvedeného prostého počítania času.

Vzhľadom na vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia v časti uložených povinností na plnenie krajský súd napadnuté rozhodnutie v tejto časti potvrdil, vrátane výroku o náhrade trov konania, ktorým nebola účastníkom priznaná náhrada trov konania. Aj po zmene napadnutého rozhodnutia zodpovedá výrok o trovách prvostupňového konania výsledku sporu, ktorým je v zásade rovnaký pomer úspechu a neúspechu účastníkov odôvodňujúci nepriznanie náhrady trov konania podľa § 142 ods. 2 O.s.p. Navrhovateľka bola neúspešná v celej určovacej časti a úspešná v celej časti o plnenie a odporca naopak.

Rovnako o trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 142 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a pre obdobný pomer úspechu účastníkov v odvolacom konaní nepriznal náhradu jeho trov žiadnemu z účastníkov.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.